एक्सटर्नल बीम रेडिएशन थेरपी

एक्सटर्नल बीम रेडिएशन थेरपी शरीराच्या एका विशिष्ट भागावर रेडिएशन केंद्रित करण्यासाठी यंत्राचा वापर करते. बहुतेक लोकांना आठवड्यातून पाच दिवस, दिवसातून एकदा, अनेक आठवडे लहान उपचार मिळतात. सत्रादरम्यान ते वेदनारहित असते आणि तुम्हाला किरणोत्सर्गी बनवत नाही.

सोप्या भाषेत

हे पान एक्सटर्नल बीम रेडिएशन थेरपी सुरू करणार असलेल्या लोकांसाठी, आणि त्यांना साथ देणाऱ्या लोकांसाठी आहे. हा उपचार काय आहे, प्रत्येक भेट कशी असते, आणि तुमच्या टीमला कधी कॉल करावा हे यात टप्प्याटप्प्याने सांगितले आहे.

एक्सटर्नल बीम रेडिएशन थेरपी एका यंत्रापासून येते जे तुमच्या कर्करोगावर रेडिएशन केंद्रित करते. हा एक स्थानिक उपचार आहे, म्हणजे तो तुमच्या शरीराच्या विशिष्ट भागावरच उपचार करतो. उदाहरणार्थ, तुम्हाला फुफ्फुसाचा कर्करोग असल्यास, तुम्हाला फक्त छातीवर रेडिएशन मिळेल, संपूर्ण शरीरावर नाही.

अनेक प्रकारच्या कर्करोगावर उपचार करण्यासाठी याचा वापर केला जातो.

रेडिएशन तुमच्या शरीराबाहेरील यंत्रापासून येते आणि काळजीपूर्वक कर्करोगावर केंद्रित केले जाते.

ते कर्करोगाला कसे लक्ष्य करते

एक्सटर्नल बीम रेडिएशन थेरपीचे अनेक प्रकार आहेत, पण त्या सर्वांचे एकच ध्येय आहे: गाठीभोवतीच्या निरोगी ऊतींना वाचवत गाठीला सर्वाधिक निर्धारित मात्रेतील रेडिएशन देणे. प्रत्येक प्रकार गाठीच्या प्रतिमांचा अभ्यास करण्यासाठी आणि सर्वात अचूक मात्रा व मार्ग मोजण्यासाठी संगणकाचा वापर करतो.

काही सामान्य प्रकारांमध्ये 3-D कॉन्फॉर्मल रेडिएशन थेरपीचा समावेश होतो, जी अनेक दिशांतून गाठीच्या आकारानुसार किरण आकारते, आणि इंटेन्सिटी-मॉड्युलेटेड रेडिएशन थेरपी (IMRT), जी अनेक लहान किरण वापरते आणि त्यांची तीव्रता बदलू शकते. इमेज-गाइडेड रेडिएशन थेरपी (IGRT) उपचारादरम्यान गाठीच्या आकार आणि स्थानातील बदलांनुसार जुळवून घेण्यासाठी स्कॅन वापरते. स्टिरिओटॅक्टिक रेडिओसर्जरीसारख्या इतर पद्धती स्पष्ट सीमा असलेल्या लहान गाठींवर उच्च-ऊर्जेचे किरण केंद्रित करतात.

पहिल्या उपचारापूर्वी काय होते

तुम्ही सुरुवात करण्यापूर्वी तुमच्या डॉक्टर किंवा परिचारिकेसोबत 1 ते 2 तासांची भेट होईल. तुमची शारीरिक तपासणी होईल, तुमच्या वैद्यकीय इतिहासाबद्दल चर्चा होईल, आणि कदाचित इमेजिंग चाचण्याही होतील. तुमची टीम उपचार, त्याचे फायदे आणि दुष्परिणाम, आणि स्वतःची काळजी कशी घ्यायची यावर चर्चा करेल. मग तुम्ही उपचार घ्यायचा की नाही ते ठरवू शकता.

तुम्ही पुढे जाण्याचे ठरवल्यास, तुमचे सिम्युलेशन नावाचे नियोजन सत्र होईल. सिम्युलेशनदरम्यान:

- रेडिएशन ऑन्कोलॉजिस्ट आणि रेडिएशन थेरपिस्ट तुम्ही अगदी शांत झोपलेले असताना आणि एक्स-रे किंवा स्कॅन घेत असताना तुमचा उपचार भाग ठरवतात.
- थेरपिस्ट तो भाग चिन्हांकित करण्यासाठी त्वचेवर टॅटू किंवा रंगीत शाईचे छोटे ठिपके काढू शकतात. यामुळे प्रत्येक उपचारावेळी तुम्ही अगदी त्याच स्थितीत आहात याची खात्री होते. टॅटू केलेले ठिपके एका तिळाच्या आकाराचे आणि कायमस्वरूपी असतात;

शाईच्या खुणा वेळेनुसार फिकट होतात.

- उपचारादरम्यान तुम्ही हलू नये म्हणून एक शरीर साचा तयार केला जाऊ शकतो. तुम्हाला डोके आणि मानेवर रेडिएशन मिळत असल्यास, तुमचे डोके स्थिर ठेवणारा मास्क तयार केला जाऊ शकतो.

उपचार सत्र कसे असते

बहुतेक लोक एक्सटर्नल बीम रेडिएशन थेरपी बाह्यरुग्ण म्हणून घेतात, म्हणजे तुम्ही रात्रभर राहत नाही.

प्रत्येक सत्रात, तुम्ही गाऊनमध्ये बदलू शकता, नंतर उपचार टेबलवर झोपाल किंवा एका विशेष खुर्चीवर बसाल. खोली थंड असेल. थेरपिस्टला तुम्हाला स्थिती देण्यास मदत करणारे निरुपद्रवी रंगीत दिवे तुम्हाला दिसू शकतात. रेडिएशन प्रत्येक वेळी अगदी त्याच जागी पोहोचावे म्हणून तुम्हाला अगदी शांत राहावे लागेल. रेडिएशनला स्वतःला सुमारे 1 ते 5 मिनिटे लागतात, आणि तुम्ही सामान्यपणे श्वास घेऊ शकता.

रेडिएशन थेरपिस्ट उपचार सुरू होण्याआधी खोलीतून बाहेर जातात आणि जवळून यंत्र नियंत्रित करतात. ते स्क्रीनवर किंवा खिडकीतून तुमच्यावर लक्ष ठेवतात आणि स्पीकरद्वारे तुमच्याशी बोलतात. तुम्हाला आजारी असल्यासारखे किंवा अस्वस्थ वाटल्यास त्यांना सांगा — ते कधीही यंत्र थांबवू शकतात. तुम्हाला यंत्र हलताना ऐकू येईल आणि दिसेल, पण रेडिएशन तुम्हाला जाणवणार नाही, ऐकू येणार नाही, दिसणार नाही, किंवा वास येणार नाही. बहुतेक भेटी 30 मिनिटे ते एक तास चालतात, ज्यातील बहुतांश वेळ तुम्हाला योग्य स्थितीत ठेवण्यात जातो.

किती वेळा आणि किती काळ

बहुतेक लोकांना आठवड्यातून पाच दिवस, सोमवार ते शुक्रवार, दिवसातून एकदा उपचार मिळतो. निरोगी पेशींना बरे होण्याची संधी मिळावी आणि रेडिएशन अधिक परिणामकारक व्हावे यासाठी ते अनेक उपचारांच्या मालिकेत दिले जाते. तुमच्या पहिल्या उपचारापासून शेवटच्यापर्यंतच्या कालावधीला उपचाराचा कोर्स म्हणतात. किती आठवडे लागतील हे कर्करोगाचा प्रकार, उपचाराचे उद्दिष्ट, रेडिएशनची मात्रा, आणि वेळापत्रकावर अवलंबून असते.

हे तुम्हाला किरणोत्सर्गी बनवणार नाही

उपचारादरम्यान आपण किरणोत्सर्गी होऊ का असा प्रश्न लोकांना अनेकदा पडतो. एक्सटर्नल बीम रेडिएशन थेरपी तुम्हाला किरणोत्सर्गी बनवणार नाही. तुम्ही इतर लोकांच्या, अगदी गरोदर महिला, बाळे, आणि लहान मुलांच्याही, सुरक्षितपणे जवळ राहू शकता.

लवकर मदत कधी घ्यावी

रेडिएशन स्वतः वेदनारहित असते, पण सत्रांच्या दरम्यान उपचार झालेल्या भागावर लक्ष ठेवणे आवश्यक आहे.

- **त्याच दिवशी तुमच्या काळजी टीमला कॉल करा जर** उपचार झालेल्या त्वचेवर फोड आले, ती ओलसर होऊन पाणी झिरपू लागले, किंवा तिथे उघडी, कच्ची जखम झाली. NCI याला मॉइस्ट रिअॅक्शन (ओली प्रतिक्रिया) (cancer.gov/about-cancer/treatment/side-effects/skin-nail-changes) म्हणते, आणि ती तशीच सोडल्यास तिच्यात संसर्ग होऊ शकतो.
- **ताबडतोब तुमच्या काळजी टीमला कॉल करा जर** तुमचे तापमान 100.4°F (38°C) किंवा त्याहून जास्त झाले, किंवा तुम्हाला थंडी वाजून थरथर कापू लागले. MedlinePlus सांगते की कर्करोग उपचारादरम्यान संसर्ग होणे ही आणीबाणी आहे (medlineplus.gov/ency/patientinstructions/000913.htm), आणि तुमच्या डॉक्टरांशी ताबडतोब संपर्क साधावा. तुमच्या टीमचा तातडीचा नंबर वापरा. आणीबाणीत 911 ला कॉल करा किंवा ER मध्ये जा. तुमच्या टीमने सांगितले नसेल तर आधी ताप कमी करणारे औषध घेऊ नका.
- **ताबडतोब तुमच्या काळजी टीमला कॉल करा जर** तुम्हाला छातीवर किंवा घशावर रेडिएशन मिळत असेल आणि गिळणे इतके वेदनादायक झाले असेल की पिता येत नाही, किंवा पातळ पदार्थ पोटात टिकत नसतील.

- **एक-दोन दिवसांत तुमच्या काळजी टीमला कॉल करा जर** त्वचा लाल, गडद, खाज सुटणारी, सुजलेली, पापुद्रे निघणारी किंवा खपली धरलेली झाली, किंवा नवीन जुलाब, लघवीत जळजळ किंवा डोकेदुखी सुरू झाली. भेटींसाठी येणे तुम्हाला कठीण जात असेल तरीही कॉल करा.

विश्वसनीय स्रोतावर आधारित

हा National Cancer Institute वर आधारित शैक्षणिक माहितीचा सोप्या भाषेतील अनुवाद आहे. संपूर्ण आणि अद्ययावत माहितीसाठी कृपया मूळ स्रोत वाचा. केवळ शैक्षणिक माहिती — वैद्यकीय सल्ला नाही. नेहमी तुमच्या स्वतःच्या काळजी टीमशी बोला.

National Cancer Institute: cancer.gov/about-cancer/treatment/types/radiation-therapy/external-beam

अद्यतनित: 2026-09-29

तुम्हाला मोफत दुभाषी मिळण्याचा अधिकार आहे. अमेरिकेतील (युनायटेड स्टेट्स) ज्या रुग्णालयांना आणि दवाखान्यांना फेडरल निधी मिळतो, त्यांनी तुम्हाला कोणताही खर्च न घेता पात्र दुभाषी उपलब्ध करून देणे बंधनकारक आहे. तुम्ही स्वागतकक्षात किंवा तुमच्या भेटीपूर्वी दुभाष्याची मागणी करू शकता. तुमच्यासाठी भाषांतर करण्यासाठी कुटुंबातील सदस्य किंवा मुलाला सोबत आणण्याची गरज नाही.

ऑनलाइन: cancerexplained.org/languages/mr/external-beam-radiation-therapy

cancerexplained.org वरील इंग्रजी लेखातून अनुवादित. स्रोताशी पडताळलेली आवृत्ती इंग्रजी आवृत्ती आहे.

Educational information only, not medical advice. An AI-assisted editorial system helped prepare this page. No named medical reviewer has reviewed it unless one is listed.

कोणताही बदल न करता मोफत छापू, प्रत काढू आणि शेअर करू शकता. परवानगीची आवश्यकता नाही. कृपया वैद्यकीय मजकुरात बदल करू नका. संदर्भ: cancerexplained.org. शैक्षणिक माहिती, वैद्यकीय सल्ला नाही.